

5. Харченко Т. О., Невмержицька С. М., Цалко Т. Р. Формування стратегії розвитку корпоративних структур на основі життєвого циклу. *Економічний розвиток: теорія, методологія, управління*: збірник наукових праць та тез наукових доповідей за матеріалами V Міжнародної науково-практичної конференції, м. Прага, 26-28 листопада 2018 року. Прага: Nemoros s.r.o., 2018. С. 105-112.

ТИМОШЕНКО Ю.В., студентка,
Київський національний університет технологій та дизайну

НЕВМЕРЖИЦЬКА С.М., к.т.н., доцент,
доцент кафедри менеджменту,
Київський національний університет технологій та дизайну

МЕТОДИ ТА ІНСТРУМЕНТИ ФОРМУВАННЯ СПРИЯТЛИВОГО ІНВЕСТИЦІЙНОГО КЛІМАТУ

В умовах глобалізації для збільшення обсягів залучення в Україну іноземного капіталу першочергово необхідне формування сприятливого інвестиційного клімату. Адже інвестиційний клімат відіграє одну з найважливіших ролей у соціально-економічному розвитку країни. Поліпшення інвестиційного клімату полягає в створенні таких умов для бізнесу, за яких він буде функціонувати максимально вигідно.

Інвестиційний клімат – це система факторів, що розкривають потенціал і можливі ризики під час проведення інвестиційної діяльності. Отже, інвестиційний клімат складається з двох основних сегментів: інвестиційного потенціалу та інвестиційного ризику [4].

Поняття інвестиційного клімату відрізняється складністю і комплексністю та може розглядатися на макро-, мезо- і мікроекономічному рівні. На макрорівні поняття охоплює показники політичного (включно із законодавством), економічного і соціального середовища для інвестицій. Наприклад, для потенційних іноземних інвесторів під час аналізу політичної ситуації вирішальну роль відіграють: політика держави щодо іноземних інвестицій, ймовірність націоналізації іноземного майна, участь країни в системах міжнародних договорів, міцність державних інститутів тощо. На мікрорівні інвестиційний клімат проявляє себе через двосторонні відносини інвестора (приватної чи юридичної особи) та конкретних державних органів, господарських суб'єктів-постачальників, клієнтів, банків, небанківських фінансових структур, а також трудових колективів держави-реципієнта інвестицій. Стан інвестиційного клімату на макро-, мезо- і мікрорівні сприймається інвесторами як єдине ціле [1, 3].

Вектор зміни інвестиційного клімату в більш сприятливу сторону визначається ефективністю інвестиційної політики держави, тобто сукупністю

заходів організаційного та економічного впливу органів управління, спрямованих на створення оптимальних умов для вкладення інвестицій.

Вдосконалення інвестиційного клімату є безперервним і постійним процесом, бо зміст і спрямування інвестиційних процесів не можуть довго залишатися незмінними. На рівні конкретних інвестиційних проектів на залучення коштів і вибір об'єктів інвестування, обсяги коштів, що інвестуються та активність інвесторів впливають різні фактори, що створюються безпосередньо державою або під її активним впливом [5].

Усі фактори, що впливають на формування інвестиційного клімату, можна поділити на три групи. Перша група аналізує географічні показники. Однак у сучасному світі роль традиційних факторів знижується, і все більшого значення набувають надбані державою переваги. Друга група охоплює економічні чинники. Третя група включає політичні фактори [2]. На думку автора, доцільним є детальніше розглянути саме третю групу факторів. Адже світовий досвід підтверджує, що забезпечити конкурентоспроможність економіки неможливо без широкомасштабної підтримки інноваційної діяльності з боку держави. З огляду на це, можна стверджувати, що важливість інвестиційної підтримки інновацій зумовлена такими чинниками:

- значення інновацій як для підвищення ефективності промислових підприємств, так і для розвитку економіки країни загалом постійно зростає;
- необхідні суттєві зміни в організації та регулюванні фінансово-господарської діяльності підприємств, які спричинені актуальністю переходу до інноваційного напрямку розвитку економіки;
- потреба у створенні інтегрованої системи управління інноваційними процесами;
- недостатня науково-методична розробка проблем ресурсного забезпечення інноваційної діяльності, що визначає необхідність досліджень, спрямованих на формування ефективної інноваційної стратегії розвитку суб'єктів господарювання.

За характером управління розрізняють методи прямого і непрямого впливу. Суть методів прямого впливу полягає в управлінні інвестиційним процесом, при якому органи влади, використовуючи свої об'єкти та ресурси, безпосередньо стимулюють або обмежують інвестиційну діяльність. Переваги даних методів полягають в оперативності їх застосування і жорсткій правовій регламентації.

До прямих методів управління інвестиційною діяльністю належать:

- формування структури доходів і видатків бюджету;
- визначення складу, ставок, порядку і термінів сплати податків, що надходять до бюджету;
- випуск муніципальних цінних паперів;
- регулювання цін і тарифів тощо.

Методи непрямого впливу припускають опосередковане управління інвестиційним процесом шляхом створення умов і мотивацій господарюючих суб'єктів системи інвестиційної діяльності для залучення їх ресурсів до вирішення завдань територіального розвитку. Переваги даних методів

полягають у створенні мотивацій, при яких приватні інтереси будуть повністю або частково збігатися з інтересами держави.

До непрямих методів управління інвестиційною діяльністю відносять:

- надання бюджетних субсидій на розвиток соціально значущих об'єктів;
- бюджетні гарантії приватним інвесторам;
- страхування кредитів;
- розвиток конкурентного середовища;
- надання пільг в області зовнішніх економічних зв'язківтощо.

Звичайно ж, оптимальним є гнучке і збалансоване поєднання прямих і непрямих методів управління інвестиційною діяльністю.

Всі інструменти інвестиційної політики можна згрупувати за чотирма функціональними напрямками:

1. Інструменти мотивації і спонукання інвесторів до вкладення коштів у виробництво на території країни;
2. Інструменти інформування інвесторів про стан інвестиційного середовища країни;
3. Інструменти розвитку інвестиційного потенціалу, яким володіє країна;
4. Інструменти супроводу інвестиційного проекту до моменту його повного виконання (досягнення окупності).

Спрямованість даних інструментів різна. Так, інструменти перших двох напрямків, що стосуються формування спонукальних механізмів і інформаційного забезпечення інвесторів, діють за межами країни, тому вони спрямовані на розвиток і вдосконалення зовнішніх чинників інвестиційної політики. Розвиток інвестиційного потенціалу та інвестиційне адміністрування є складниками внутрішнього інвестиційного середовища країни, їх дія обмежується її територією, тому вони є напрямками розвитку внутрішньої підсистеми інвестиційної політики [1].

Тільки при поєднанні та використанні інструментів з усіх вище зазначених напрямків можна досягти сприятливого інвестиційного клімату в країні.

Упродовж останнього десятиліття в Україні були прийняті кардинальні заходи щодо поліпшення ділового середовища й умов для інвестування. У результаті вдосконалення, спрямованого на посилення захисту прав підприємців, здійснено ліквідацію бюрократичних бар'єрів, скорочено і спрощено процес реєстрування і дозвільні процедури, вдосконалено податкове і митне адміністрування, систему обліку і звітності [7].

Сьогодні надійний макроекономічний розвиток забезпечується реалізацією багатьох програм економічної і соціальної спрямованості, які допомагають створенню сприятливого інвестиційного клімату в країні. Так, заходи щодо стимулювання розвитку малого бізнесу вплинули на подальший розвиток конкуренції на внутрішньому ринку, створення для всіх суб'єктів підприємництва, незалежно від форм власності та організації їх діяльності, рівних умов ведення бізнесу тощо [6].

Безумовно, використання вищезазначених інструментів дозволить не тільки сформувати сприятливий інвестиційний клімат, а й реалізувати інвестиційну

політику, щобуде спрямована як на пошук найбільш ефективних джерел фінансування, так і на підтримку підприємств і максимальне використання виробничого, природного і наукового потенціалу країни. Впевнені, що попри велику кількість проблем в економіці нашої країни, Україна все-таки є привабливою для іноземних інвестицій.

Підсумовуючи, можна зазначити, що інвестиції мають вирішальний вплив на формування темпів економічного зростання, добробуту населення країни, що, зі свого боку, безпосередньо пов'язане із забезпеченням оптимального балансу між накопиченням та споживанням. Активність інвестиційних ресурсів як економічного чинника визначається також їх унікальною властивістю – «ефектом мультиплікатора». Ефект мультиплікатора призводить до приблизного подвоєння початкових інвестицій і, відповідно, до економічного зростання, що підтверджується економічною практикою багатьох країн.

Список використаних джерел:

1. Лендел О. М. Теоретико-методичні аспекти здійснення інвестиційної діяльності в сучасних економічних умовах. *Інвестиції: практика та досвід*. 2016. № 18. С. 83–87.
2. Лубенченко О. Проблеми залучення капітальних інвестицій в сучасних умовах. *Збірник наукових праць Державного економіко-технологічного університету транспорту. Серія «Економіка і управління»*. 2015. Вип. 32. С. 279–287.
3. Невмержицька С. М., Левчук Я. В. Формування стратегії інноваційного розвитку підприємств в умовах невизначеності. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Економічні науки*. 2018. Вип. 32. С. 99-103.
4. Непран А. В. Формування та використання фінансового потенціалу інвестиційної діяльності в Україні. *Фінанси України*. 2016. № 9. С. 111–128.
5. Онопрієнко О. Д. Міжнародний рейтинг України як критерій її інвестиційної привабливості. URL: http://www.nbu.gov.ua/ejournals/PSPE/2011_3/Onoprienko_311.htm
6. Юрчик І. Б., Маценко А. А. Іноземні інвестиції в Україні: проблеми та перспективи. *Молодий вчений*. 2016. № 5(32). С. 204.
7. Kasych A., Vochozka M. Conceptual provisions of development of Ukrainian national innovation system. *Науковий вісник Полісся*. 2017. № 2 (10), Ч. 2. С. 16-23.